

Інфармацыйная культурна-грамадская газета Гарадоччыны

ГАСЦІНЕЦ

№ 11 (310) ЖНІВЕНЬ 2021 ГОДА

БЕЛАРУСКІ АФАРЫЗМ

Паўзерня праўды — на сноп хлусні

Пімен Панчанка

ПРАПАНОВА РЭДАКТАРА

ГАРАДКУ ПАТРЭБНЫ АРТ-АБ’ЕКТ «ДРЭВА КАХАННЯ» З ЛАВАЙ «ЗГОДА». ЗГОДНЫ?

У мікраараёне вуліцы Гагарына карысным мог бы быць арт-аб’ект «Дрэва кахання» з лавай «Згода» для маладых. Гэтыя аб’екты патрэбны і не толькі ў дзень вяселля.

З часу «Дажынкі — 2014» у мікраранёне Гагарына каля дзіцячага садка засталося бетоннае кола. Менавіта тут планавалася пабудаваць чацвёрты фантан у Гарадку. Але планы не спраўдзіліся. Перавезеную канструкцыю фантана праз пару гадоў прыбралі, не пачаўшы усталяванне.

Цяпер гэтае месца засталося безгаспадарчым.

Наш сайт у сваіх групах сацсетак ВК і АК 9 ліпеня распачаў і правёў апытанне наконт вызначэння найлепшай прапановы па выкарыстанню бетоннай пляцоўкі, каля універсама і дзіцячага садка № 3 г. Гарадка па вул. Гагарына. На гэта абмеркаванне адгукнулася менш 40 чытачоў. Але менавіта яно падштурхнула практычна задумацца пра выкарыстанне гэтага месца дзеля ператварэння яго ў крэатыўна аб’ект нашага горада.

Цяпер у Гарадку няма месца, дзе маладыя ў дзень свайго вяселля маглі бы засведчыць свой намер доўгаісці па жыцці, жыць шчасліва і разам. Раней вясельныя картэжы спыняліся на масту праз Гаражанку і вешалі свой замок — сімвал доўгага саюзу сваіх сэрцаў — на перылы маста. Толькі камунальнікі з часам ліквідавалі гэтую самадзейнасць.

Маладыя пары цяпер робяць проста свой першы аўтатур па Гарадку і яго ваколіцах. Адным з пунктаў гэтага аўтатура маладых магло бы стаць «Дрэва кахання» з лавай «Згода» для маладых на вуліцы Гагарына, каля гатэля «Спартыўны гарадок». Менавіта на ім маладыя пакідалі бы свой замок, як сімвал жадання пражыць доўгае жыццё разам у вернасці і шчасці, сімвал звязу сваіх сэрцаў.

Па майму меркаванню гэта найлепшае выкарыстанне той бетоннай пляцоўкі на Гагарына, што засталася з часоў «Дажынак 2014». Ды і пустэчу каля бетоннай пляцоўкі варта дабраўпарадкаваць дрэвамі і кветкамі і г.д..

Згодны? То стаўце лайк у сацсетках ВК ці АК або сваю ацэнку пад артыкулам на сайце (спасілка: *haradok.info/rus/новости/культура/8529*).

Леанід Гаравы

ЗНАЧНА БОЛЬШ НАВІНАЎ ПРА ГАРАДОК НА HARADOK.INFO

ФУТБОЛ

«ШУМІЛІНА» ВЫЙГРАЛА

У Гарадку дзіцячая каманда з Шуміліна другі год выйграе футбольны турнір «Кубак Льва - 2021» на прызы старшыні Гарадоцкага райвыканкама.

У турніры дзіцячых каманд 21-22 жніўня па футболе на прызы старшыні Гарадскога райвыканкама «Кубак Льва-2021» прынялі ўдзел юныя футбалісты васьмі каманд, як з Віцебскай вобласці, так і з Расіі: Калінінграда і Пушкіна. Упершыню турнір праводзіўся на травяным полі гарадскога стадыёна ў фармаце 7 × 7.

21 жніўня адбылося ўрачыстае адкрыццё турніру і папярэднія гульні ў двух падгрупах, якія выявілі паўфіналістаў і каманд для гульняў за 5-6 і 7-8 месцы. Гульні праходзілі ў цікавай барацьбе, з эмоцыямі.

Цяжка прыйшлося камандам El Clasico з Калінінград, якія прыехалі толькі раніцай і былі малодшай па складзе. Не хапіла ўдачы і камандзе «Дзецкасельскі" з г. Пушкіна, з якой у юных футбалістаў Гарадка даўнія сувязі.

Пасля першага гульнявога дня для юных футбалістаў была арганізавана культурная праграма з экскурсіяй па Гарадку і наведваннем Гарадоцкага краязнаўчага музея, Гарадоцкага Дома рамёстваў і фальклору, а на стадыёне маглі набыць мясцовыя і іншыя сувеніры.

У другі дзень адбыліся вырашальныя матчы.

Пераможцамі другі год запар, згуляўшы ў фінале 4:1, стала каманда з суседняга Шуміліна, якую трэніруе Уладзіслаў Траццякоў.

На другім месцы апынуўся дэбютант турніру каманда з Лёзна (трэнер - Іван Цвяткоў).

У барацьбе за трэцяе месца наша каманда ДЮСШ (трэнер - Мікалай Пятроў) выйграла ў каманды «Камсамолец» з Віцебска (трэнер - Яўген Філіповіч) - 3:1.

Упартая барацьба за пятае месца разгарнулася паміж камандай El Clasico № 1 з Калінінград пад кіраўніцтвам Максіма Ўцюжнікава і «Дзецкасельскі» з г. Пушкіна — трэнер Антон Яфіменка. Асноўны час не выявіла пераможцу - 4:4. У працяглай серы пасля матчавых пенальці ўдача была нас баку El Clasico № 1.

У суцяшальнай гульні за сёмае месца каманда з Сянно перамагла El Clasico № 2 - 11:1.

Ва ўрачыстай абстаноўцы пры закрыцці турніру намеснік старшыні Гарадоцкага райвыканкама М.А. Здольнікава ўручыла кубкі, прызы і сувеніры з лагатыпам турніру пераможцам, якія вызначыліся гульцам і ўсім юным удзельнікам турніру «Кубак Льва 2021». Лепшым гульцом турніру прызнана Ганна Жуляева з El Clasico № 1, якая на роўных гуляла з хлопцамі.

Свята футбола ў выкананні юных футбалістаў атрымаўся займальным. З Гарадка юныя футбалісты вязуць не толькі памятныя сувеніры ад старшыні Гарадскога райвыканкама пра «Кубак Льва-2021», але і пазітыўныя ўражанні ад турніру.

Леанід Гаравы
haradoktour.by

ПРАВЫ ЧАЛАВЕКА

АБЛАСНЫ СУД АДХІЛІЎ СКАРГУ

Краязнаўца Віктар Барысенкаў мусіць адбыць 7 сутак за кратамі.

20 жніўня Віцебскі абласны суд разгледзеў скаргу вядомага краязнаўцы і фотамастака Віктара Барысенкава. Ён абскардзіў рашэнне **суддзі Уладзіміра Царыкава**, які пакараў яго адміністрацыйным арыштам на 7 сутак за тры фотаздымкі часоў фашысцкай акупацыі, размешчаныя ў інтэрнэце. Суддзя трактаваў гэта як публічную дэманстрацыю нацысцкай сімволікі (ч.1 арт.19.10 КаАП). На разгляд скаргі Барысенкаў прыйшоў з асабістымі рэчамі, гатовы да таго, што яго возьмуць пад варту ў зале суду. *«Барысенкаў прызнаны вінаватым у публічнай дэманстрацыі ў сацыяльнай сетцы «Вконтакте» у глабальнай сетцы Інтэрнэт нацысцкай сімволікі. У сваёй скарзе Барысенка ўказвае, што з пастановай аб накладанні спагнання нязгодны»*, – агучыла скаргу **суддзя Ірына Смалякова**. Віктар Барысенкаў патлумачыў суддзі, што апублікаваныя ім фотаздымкі маюць вялікую гістарычную каштоўнасць, і размясціў ён іх разам з іншымі фота таго перыяду, каб людзі мелі магчымасць убачыць, як выглядаў Віцебск падчас акупацыі. Іншай магчымасці зрабіць гэта ў віцяблянаў няма: большасць будынкаў і збудаванняў проста не захавалася. *«Гэты альбом налічвае 2300 фатаграфій, прысвечаных акупацыі, і я думаў, што гэтыя фатаграфіі сведчаць пра гэты час. Яны ніякім чынам не прапагандуюць нацысцкую сімволіку. Яны паказваюць, якім Віцебск быў у той перыяд»*, – заўважыў на судзе Віктар Барысенкаў. Ён заявіў, што не з'яўляецца скінхэдам ці наагул прыхільнікам фашысцкай ідэалогіі.

«Я гэтыя свастыкі не маляваў і не падмалёўваў. Гэта свастыкі, якія трапілі ў кадр», – заявіў сп. Віктар.

Ён таксама патлумачыў, што дзве фатаграфіі, за якія яго асудзілі, былі зробленыя нямецкімі вайскоўцамі падчас акупацыі, а трэцяя, на якой савецкія салдаты ў руках трымаюць фашысцкі сцяг, была зробленая савецкім фатографам ва ўжо вызваленым горадзе.

Краязнаўца прынёс у суд шматлікія граматы ад розных навучальных і адукацыйных установаў, у якіх чытаў лекцыі па краязнаўстве. Тлумачыў, што займаецца адукацыйнай дзейнасцю, калекцыянуе і размяшчае ў агульны доступ гістарычныя фатаграфіі менавіта з гэтай мэтай. Падзяліўся, што да яго звяртаюцца многія гісторыкі і архітэктары па фотаздымкі, каб ведаць, як выглядаў горад у розных гістарычных эпохах. У ягонай калекцыі маюцца фота аж ад XIX-га стагоддзя.

Аднак усе довады навукоўца і фотамастака аказаліся марнымі. Суддзя Ірына Смалякова прыняла рашэнне пакінуць у сіле вырак суду Кастрычніцкага раёну Віцебску. Пасля абвяшчэння такога рашэння Віктар пацікавіўся, што яму рабіць далей і калі яго возьмуць пад варту. Супрацоўнікі суду адказалі, каб ён не турбаваўся – за ім прыйдуць, калі будзе трэба…

Ян Сведка

Аб’ява

Аператыўная інфармацыя аб падзеях Гарадоччыны, рэгіёна і больш, чым у газеце, зараз па-беларуску і па-расейску з’яўляецца на Інтэрнэт рэсурсе: http://haradok.info

****

Наша газета “Гасцінец” стала размяшчацца на партале https://kamunikat.org/hasciniec.html, дзе ёсць яе архіў за ўсё папярэднія гады

****

Каб атрымліваць кожны нумар газеты «Гасцінец» паведаміце рэдакцыі аб гэтым – і вы яго атрымаеце. Калі ўжо не жадаеце атрымліваць выданне, то патэлефануйце у рэдакцыю.

ПОГЛЯД БЛОГЕРА

СУЧАСНЫ РЭВАНШ СТАЛІНІЗМУ

23 жніўня пазначаны ў календары як Еўрапейскі дзень памяці ахвяраў сталінізму і нацызму. Адзначаецца ён у той дзень, калі была падпісаная дамова пра ненапад паміж фашыстоўскай Германіяй і Савецкім саюзам, якая фактычна падзяліла тэрыторыю Еўропы на сферы ўплыву.

Абвешчаны гэты дзень быў Еўрапейскім парламентам 2 красавіка 2009 года. А папярэднічала ўсталяванню такога дня «Пражская дэкларацыя аб еўрапейскім сумленні і камунізме», якая была прапанаваная і падпісаная ў чэрвені 2008 года Вацлавам Гавелам і іншымі шматлікімі дэпутатамі Еўрапарламенту. У Дэкларацыі зазначаліся «масавыя дэпартацыі, забойствы і акты заняволення, здзейсненыя ў кантэксце актаў агрэсіі з боку сталінізму і нацызму, якія трапляюць пад катэгорыю ваенных злачынстваў і злачынстваў супраць чалавечнасці. Паводле нормаў міжнароднага права, да ваенных злачынстваў і злачынстваў супраць чалавечнасці не ўжываецца тэрмін даўнасці».

Прашу звярнуць увагу на тое, што ў афіцыйным дакуменце яшчэ зусім нядаўна – у 2008 годзе – фігуравала слова «сумленне». Але тады яшчэ быў вялікі змагар з крывавым камунізмам Гавел, да якога імкнуліся цягнуцца і іншыя. Прайшло крыху больш 10 гадоў і ўжо нават словы «сумленне» ці «маральнасць» не фігуруюць сярод еўрапейскіх палітыкаў. Ды і тады, у 2009 годзе знайшліся 44 чалавекі, якія былі супраць, а яшчэ 33 устрымаліся пры галасаванні.

З нацызмам то ўсё ясна, ён асуджаны, а яго ахвяры належна ўшаноўваюцца па ўсім свеце. Сталінізм жа, нават як складовая частка камунізму, не зазнаў свайго «Нюрнбергскага працэсу». Калі казаць пра дзяржавы нашага сумежжа, то можна казаць толькі, што ён асуджаны ў Польшчы, краінах Балтыі, апошнім часам і ва Украіне. А вось у Беларусі і Расеі фактычна адбыўся рэванш адэптаў камуністычна-сталінскіх злачынстваў.

Рэальнага асуджэння сталінізму не адбылося пасля смерці Сталіну. Так, быў развянчаны культ самога Сталіна-Джугашвілі, быў расстраляны Берыя, былі адсунуты з пасадаў некаторыя высокапастаўленыя спец-службоўцы, але як з'яву сталінізм так і не асудзілі. Невыпадкова і пры Хрушчову працягваліся злачынныя акцыі савецкага рэжыму. Дастаткова прыгадаць хоць бы Новачаркаскі расстрэл 1962 года. Потым некалькі дзесяцігоддзяў пра Сталіна і сталінізм стараліся не ўспамінаць, нібы і не было таго часу, які мякка акрэслівалі як перыяд рэпрэсій. А апошняе пакаленне прадстаўнікоў НКВД-МГБ спакваля пазапісвалі ў ветэраны «Вялікай айчыннай вайны» і іх ушаноўвалі ажно да смерці як герояў. Цяпер у шэрагах псеўдаветэранаў вайны крочаць ужо іх дзеці.

Гістарычная праўда пачала раскрывацца толькі з 1985 года, калі да ўлады прыйшоў Міхаіл Гарбачоў. Тады выйшлі шматлікія дакументальныя публікацыі, у тым ліку і пра Курапаты пад Менскам, іншыя масавыя расстрэлы ў розных мясцовасцях былога Савецкага саюзу. Тады ж кінематаграфісты выпусцілі шэдэўральныя мастацкія стужкі пра той час – варта прыгадаць «Покаяние» рэжысёра Тэнгіза Абуладзэ (зняты ў 1984 годзе, выйшаў на экраны ў 1987-ым), «Холодное лето 1953 года» рэжысёра Аляксандра Прошкіна (1987 год), «Пиры Валтасара или ночь со Сталиным» Юрыя Кары (1989 год). Мастацкія карціны моцна ўплывалі на свядамасць людзей. Цяпер, калі на словах і на справе па-сутнасці наступае рэабілітацыя сталінізму ў Расеі і Беларусі, гэтыя стужкі амаль не з'яўляюцца на тэлеэкранах. І зразумела чаму.

А 25 жніўня спаўняецца 30 гадоў з таго дня, калі ў 1991 годзе Вярхоўны Савет БССР надаў "Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце БССР" канстытуцыйны статус і прыпыніў дзейнасць КПБ. Гэта была сапраўды падзея гістарычнай важнасці. Яна адбылася пасля правалу жнівеньскага камуністычнага путчу ў Маскве. Але гідра камунізму-сталінізму так і не была знішчана, не адбылося афіцыйных гістарычных ацэнак савецкага перыяду, не прайшла люстрацыя. У выніку ў Беларусі ў 1994-95 гадах адбыўся пракамуністычны рэванш, у Расеі крыху пазней – у 1999 годзе. Дэсталінізацыя прыпынілася, а культ дзяржаўнага гвалту адрадзіўся ў наступнасці напоўніцу.

Уладзімір Хільмановіч
www.racyja.com

ЭКАЛОГІЯ

ЗМАГАННЕ З БАРШЧЭЎНІКАМ САСНОЎСКАГА БУКСУЕ

Змаганне з баршчэўнікам Сасноўскага буксуе, як у Гарадоцкім раёне, так і на Віцебшчыне. Гэта лагічна вынікае з інфармацыі пра рабочую нараду па пытанню рэалізацыі мерапрыемстваў па барацьбе з баршчэўнікам Сасноўскага на тэрыторыі Віцебскай вобласці, якая прайшла на 17 жніўня ў Віцебскім аблвыканкаме.

На нарадзе канстатавалі, што нягледзячы на тое, што баршчэўнік Сасноўскага расце на тэрыторыі вобласці больш за 40 гадоў, мэтанакіраваная праца па барацьбе з ім стала праводзіцца на працягу апошніх пяці-шасці гадоў. Але ж пры гэтым больш дзесяцігоддзя выдаткоўваліся бюджэтныя сродкі на барацьбу з гэтай інвазіўнай раслінай. Толькі баршчэўнік Сасноўскага пашыраў сваю папуляцыю на Віцебшчыне.

Цяпер улады кажуць, што мерапрыемствы па барацьбе з баршчэўнікам Сасноўскага ў апошнія гады носяць сістэмны характар, што год павялічваецца доля бюджэтнага фінансавання на выкананне работ.

Толькі на 1 студзеня 2021 года агульная плошча месцаў росту баршчэўніка Сасноўскага склала 3507 га. Дасягненнем выдаецца паменшэнне ў параўнанні з 2020 годам плошчы зялёнага "драпежніка" на 440 га ці 11%.

Улада адзначае, што станоўчая дынаміка адзначана на тэрыторыі ўсіх раёнаў Віцебшчыны. Найбольшае зніжэнне адбылося на тэрыторыі Ушацкага (194 га), Сенненскага (149 га), Віцебскага (51 га), Аршанскага (19 га), Гарадоцкага (11 га) раёнаў.

З улікам таго, што на Гарадоччыне баршчэўнік мае плошчу больш за 400 га, то такімі тэмпамі змагацца з ім давядзецца амаль сорак гадоў – пройдзе жыццё амаль двух пакаленняў..

У паведамленні нарады адзначана, што ў мэтах кантролю за своечасовым правядзеннем работ па барацьбе з баршчэўнікам Сасноўскага, захаваннем тэхналогіі іх выканання, інспекцыямі прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя ў адрас землекарыстальнікаў накіравана 708 інфармацыйных лістоў.

Толькі вось пры абследаванні тэрыторый массава выяўляюцца факты несвоечасовага і няякаснага выканання работ. Так на 13 жніўня па выніках праведзеных Віцебскім абласным камітэтам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя і інспекцыямі прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя мерапрыемствы тэхнічнага (тэхналагічнага, праверачным) характару землекарыстальнікам вы-дадзена 735 прадпісанняў, што на 38% больш, чым за 2020 год.

За несвоечасовае прыняцце мер па барацьбе з баршчэўнікам Сасноўскага да адміністрацыйнай адказнасці прыцягнута 87 службовых асоб землекарыстальнікаў на суму 11,6 тыс. рублёў.

Наколькі палепшыцца сітуацыя па выніках году пакажа час. Але на Гарадоччыне асабліва не бачна, што баршчэўнік Сасноўскага канчаткова прайграе барацьбу за сваё існаванне.

Л. Антонаў

ЗДАРЭННЕ

ПАЦЯРПЕЛА 81-ГАДОВАЯ ПАСАЖЫРКА

За выхадныя дні ў Віцебскай вобласці адбылося чатыры ДТЗ: чалавек пад коламі аўто і наезд на прыдарожнае дрэва. Падрабязную інфармацыі паведамілі ў ДАІ УУС Віцебскага аблвыканкама.

Днём 14 жніўня з боку вёскі Пруднікі Гарадоцкага раёна ў напрамку вёскі Залучча 68-гадовы кіроўца Renault laguna не справіўся з кіраваннем, з'ехаў у кювет, дзе машына перакулілася. 81-гадовая пасажырка была шпіталізавана з атрыманымі цялеснымі пашкоджаннямі.

Увечары 14 жніўня на аўтадарозе Р-62 «Чашнікі-Бобр-Бабруйск» 27-гадовы кіроўца за рулём аўтамабіля «Пежо 306» не справіўся з кіраваннем, вылецеў на паласу сустрэчнага руху, пасля чаго з'ехаў у кювет і здзейсніў наезд на прыдарожнае дрэва. У выніку ДТЗ аўтамабіліст і двое пасажыраў 28 і 25 гадоў атрымалі цялесныя пашкоджанні і былі шпіталізаваны.

Прыблізна ў гэты ж час на аўтадарозе Р-14 "Полацк-Міёры-Браслаў" «Ситроен ZX» пад кіраўніцтвам 46-гадовага аўтамабіліста не саступіў дарогу аўтамабілю «Опель Зафіра», за рулём якога знаходзіўся 21-гадовы кіроўца. У выніку ДТЗ вадзіцель, 63-гадовы і 58-гадовы пасажыры «Ситроен ZX» атрымалі цялесныя пашкоджанні і былі шпіталізаваны.

Днём 15 жніўня ў Віцебску на вуліцы Леніна «Фольксваген Пола» пры перабудаванні з другой паласы ў крайнюю левую не саступіў дарогу кіроўцу матацыкла. Ад штуршка 37-гадовы матацыкліст зваліўся на левы бок і трапіў пад колы сустрэчнага аўтамабіля «Субару». «Фольксваген» з месца ДТЗ уцёк. Праз непрацяглы час 45-гадовы парушальнік быў затрыманы.

Т. Гаражанка
паводле інфо ДАІ

НАРОДНАЯ ТВОРЧАСЦЬ

ФЭСТ Ў АЛАШКАХ

Гарадоцкі Дом рамёстваў і фальклору годна выступіў на абласным свяце аматарскіх аб'яднанняў «Яблачны фэст».

У гэтым свяце аматарскіх аб'яднанняў «Яблачны фэст» у вёсцы Алашкі Шаркаўшчынскага раёна прынялі удзел творчыя калектывы з 17 раёнаў Віцебскай вобласці. Гарадоцкі майстар Васіль Сіманковіч стаў лаўрэатам І ступені ў намінацыі «Прэзентацыя выставы народных вырабаў майстэрні «Яблачны фэст».

Твор нашага майстра «Яблыка на Спас» з саломкі зроблена вельмі якасна і прафесійна, адпаведна сэнсу фэста. Гэта найлепш адпавядала духу фэста ў Алашках, дзе ўшаноўваецца дзейнасць селікцыянера-аматара Івана Сікоры.

Гарадоцкая дэлегацыя з чатырох работнікаў Гарадоцкага Дому рамёстваў і фальклору ад аб'яднання «Зялёная альтанка»: Марыя Шпакава, Васіль Сіманковіч, Віктар Камышоў, Валянціна Шатэра ўпершыню удзельнічала ў свяце «Яблачны фэст».

Удзельнікі дэлегацыі былі задаволены яго узроўнем і магчымасцю атрымаць новыя ўражанні і знаёмства, пабачыць природу Шаркаўшчыны, надыхацца цудоўным паветрам Радзімы Івана Сікоры каля сажалкі з лілеямі і не толькі.

Твор нашага майстра «Яблыка на Спас» зараз магчыма пабачыць у Гарадоцкім Дому рамёстваў і фальклору, дзе і дзейнічае аматарскае аб'яднанне «Зялёная альтанка». Дарэчы жыхары Гарадка ў ім могуць навучыцца розным народным рамёствам.

Больш пра ўсё свята тут: https://vitvesti.by/kultura.

Л. Антонаў
паводле: haradoktour.by

АЗБУКА ПАЛІТАЛОГІІ

АД ІНФАРМАЦЫЙНАЙ АЎТАКРАТЫІ ДА САВЕЦКІХ МЕТОДЫК

Мы на вайне. Пакуль яшчэ гібрыднай. «Вайна вядзецца супраць часу, супраць свету, якім ён цяпер стаў, за вяртанне ў шчаслівыя сямідзясятыя».

«Ён занадта няўтульны, гэты празрысты свет, — і задача палягае ў тым, каб выправіць яго недахопы. Калі ўжо не глабальна, то хоць бы ў межах асобна ўзятай краіны», — тлумачыць расійскі публіцыст Іван Давыдаў.

Мы на вайне. Мы трымаем абарону. На нашым баявым штандары напісаны просты і зразумелы сваім і ворагам дэвіз: «Нашы каштоўнасці не ўпісваюцца ў сістэму глабалісцкай будовы свету». Ён служыць аналагам надпісу-папярэджання на апорах высакавольтных ліній: «Не залазіць, заб'е!»

Нас спрабуюць узяць у атачэнне. Ці тое яшчэ будзе.

Мы — гэта хто?

Паводле гісторыка Аляксандра Ахіезера, «грамадства, асоба адказваюць на крызісную сітуацыю, на небяспеку, ці праз выпрацоўку інавацыйных ідэй, якія адкрываюць новыя творчыя магчымасці больш эфектыўных рашэнняў, ці на аснове вяртання да старых каштоўнасцяў, якія апраўдалі сябе ў мінулым».

Глыбокая думка. Але, як і ўсе падобныя думкі, яна яўляецца няпоўнай. Наш паўсядзённы вопыт падказвае трэці шлях — ён вядзе да старых каштоўнасцяў, якія ў мінулым сябе НЕ АПРАЎДАЛІ.

«Жыццё кароткае», — сцвярджаў Гіпакрат. Ён быў лекарам, і таму ў хуткаплынным часе разбіраўся прафесійна. 18 жніўня ва ўсіх плакальшчыкаў па СССР з'яўляецца нагода адзначыць 30-годдзе няўдалага путчу, які ўбіў апошні цвік у вечка труны «Саюза непарушнага рэспублік свабодных».

Найлепшай ілюстрацыі закона ненаўмысных наступстваў, мабыць, і не знайсці. Путчысты хацелі, як лепш... але і Гарбачоў ні сабе, ні краіне зла не жадаў. Ды і хто з нас, калі слухаў маладога генеральнага сакратара ў 1985 годзе, не пагадзіўся б з тым, што «так жыць нельга»?

«Пераменаў! Мы хочам пераменаў!» — спяваў Віктар Цой. І тут самы час разабрацца з займеннікам першай асобы множнага ліку «МЫ». Мы — гэта хто? Адважуся выказаць здагадку, што не толькі стомленыя ад дэфіцыту рабочыя і калгасніцы разам з праслойкай у выглядзе працоўнай інтэлігенцыі, але і большасць прадстаўнікоў так званай наменклатуры.

Айчынная гісторыя вучыць: абавязковай умовай для надыходу пераменаў з'яўляецца згода («кансенсус» — паводле тэрміналогіі Гарбачова) паміж кіраўнікамі і кіраванымі ў пытанні ўсведамлення, што далей «так жыць нельга». Адсутнасцю ўсеагульнай згоды і адрозніваюцца цяперашнія падзеі ад гарбачоўскай перабудовы. На жаль, але сёння жыць даводзіцца ва ўмовах, калі нізы не хочуць жыць па-старому, але вярхі па-старому кіраваць яшчэ неяк могуць.

У 45 разоў у Расіі і толькі ў 5 разоў у Германіі

Сучасныя аўтарытарныя рэжымы для ўтрымання ўлады ўсё часцей адмаўляюцца ад страху і рэпрэсій на карысць маніпуляцыі інфармацыяй. На думку расійскага эканаміста Сяргея Гурыева, аўтара тэрміна «інфармацыйная аўтакратыя», гэтаму спрыялі тры прычыны:

- Распад СССР прымусіў заходнія краіны адмовіцца ад падтрымкі рэпрэсіўных рэжымаў, бо немагчыма стала растлумачыць сваім народам, чаму гэтыя «сыны сучкі» па-ранейшаму застаюцца «нашымі».
- Сучасныя тэхналогіі не дазваляюць хаваць масавыя рэпрэсіі і забойствы.
- Эканамічнае развіццё немагчыма без доступу да інтэрнэту, міжнароднага гандлю і замежных інвестыцый.

Існуе прамая карэляцыя: чым больш дыктатар звяртаўся да рэпрэсій, тым меншая верагоднасць, што ён зможа мірна пакінуць сваю пасаду. Быць дыктатарам старога тыпу стала небяспечна.

На што накіроўваюць сваю энергію вярхі ва ўмовах інфармацыйнай аўтакратыі? У першую чаргу, на доказ кампетэнтнасці лідара. Сучасны лідар — гэта не проста швец і жнец, і на дуду ігрэц. Гэтага недастаткова. Сучасны лідар у вачах большасці павінен быць па-за канкурэнцыяй ва ўсіх відах дзейнасці. Калі ён швец, то найлепшы ў свеце швец і г. д.

Зразумела, што такая ўніверсальнасць ні да чаго добрага не даводзіць. Аднак ахвочых падставіць плячо ў няпростай справе маніпулявання хапае. Дадзім слова Сяргею Гурыеву: «Даследчыкі адзначылі прамую залежнасць паміж тым, што ў аўтарытарных краінах прадстаўнікі эліты больш крытычныя да лідара, чым асноўная маса насельніцтва, але дабрабыт у прадстаўнікоў элітнага саслоўя ў такой краіне вышэйшы, чым у больш дэмакратычных краінах, дзе эліты больш падтрымліваюць лідара».

Гэта ключавы момант для падтрымання стабільнасці. Таму не варта здзіўляцца, што заробак, скажам, міністра фінансаў Расіі вышэй за сярэдні заробак па краіне ў 45 разоў, а ў яго нямецкага калегі — толькі ў 5 разоў.

Пра карупцыйную надбаўку да афіцыйнага акладу я прамаўчу. Але тое, што жонкі расійскіх чыноўнікаў рэгулярна аказваюцца надзвычай таленавітымі бізнесоўцамі і зарабляюць нашмат больш за сваіх мужоў, ні для каго не сакрэт. Прыгадаем жонку мэра Масквы Юрыя Лужкова мільярдэршу Алену Батурыну.

Стабільнасць, хай нават ва ўмовах інфармацыйнай аўтакратыі, мае патрэбу ў матэрыяльных рэсурсах. Іншая справа, што размяркоўваюцца яны з вялікім перакосам у бок кіраўнікоў. Нездарма ж даволі вядомы расійскі «вячэрні» тэлевядоўца Салаўёў набыў вілу на беразе возера Кома ў Італіі. Тры паверхі. Фасад у сем вокнаў. Прыгожа жыць не забароніш — тым больш за свае крэўныя.

Плынь бягучай сучаснасці

У рэжыме інфармацыйнага аўтарытарызму, імітуючы дэмакратыю, беларуская мадэль праіснавала да 9 жніўня 2021 года. А далей здарыўся адкат да савецкіх і дасавецкіх метадаў падтрымання стабільнасці. У нашага таварыша па саюзным няшчасці ідзе аналагічны працэс, і трыгеру ў выглядзе «каляровай рэвалюцыі» для гэтага не спатрэбілася.

Сама логіка развіцця (дэградацыі) палітычных сістэм, якія ваююць супраць часу і не жадаюць упісвацца ў сучаснасць, вяртае іх да сілавых метадаў падтрымання стабільнасці. «Старэйшаму брату» прасцей. Па-першае, на дадзеным этапе ён не адчувае недахопу ў матэрыяльных рэсурсах для забеспячэння ўмоўных суадносін 45 да 1 для ўмоўнага міністра фінансаў. Дзякуй нафтавай, газавай і іншым відам прыроднай рэнты.

Па-другое, у параўнанні з Беларуссю ў Расіі прынцыпова іншыя суадносіны плошчы з працягласцю мяжы з «поўнымі мярзотнікамі».

Суседзяў не выбіраюць. Суседзі — ад Бога. Донару еўрапейскай стабільнасці ў гэтым сэнсе не пашанцавала. Вось і даводзіцца першым прымаць удар на сябе.

Але ў вяртання да жорсткага кіравання, як і ў кожнага медалю, маецца адваротны бок. Апішу яго словамі галоўнага архітэктара Беларускай мадэлі: «Зразумейце, што пры ўсёй жорсткасці курсу гэтая жорсткасць павінна быць звернутая на тых, на каго трэба. Мы не павінны задушыць ініцыятыву людзей, трэба падтрымліваць ініцыятыўных і сумленных людзей як у бізнесе, так і ў палітыцы».

Адасабляць сумленных людзей ад несумленных у палітыцы проста: сярод нязгодных з цяперашнім курсам сумленных не можа быць наогул. Прынамсі, за 27 гадоў ніводзін такі не выяўлены.

З бізнесам складаней. Мэта любога бізнесоўца — атрыманне прыбытку, гэта значыць, справа выключна прыватная. Вайна, якая вядзецца сярод родных бяроз і асін супраць часу, — гэта вайна за каланізацыю прыватнага грамадскім. Гэта выключна наша лакальная вайна. У свеце ідзе супрацьлеглы працэс: прыватнае каланізуе грамадскае…

Такая вось праблема... Калі б не падтрымка з боку таварыша па саюзным няшчасці, то ў сваім цяперашнім выглядзе Беларуская мадэль і году б не працягнула. Плынь бягучай сучаснасці змыла б яе.

(скарочана)

Сяргей Нікалюк
novychas.by

КАНСТЫТУЦЫЯ

«НЕ ПОНИМАЮТ». ЛУКАШЕНКО ПЫТАЕТСЯ ОБЪЯСНИТЬ, ЗАЧЕМ НУЖНА НОВАЯ КОНСТИТУЦИЯ

Вручая награды силовикам 20 августа, Александр Лукашенко признал: некоторые военнослужащие «не понимают: ну зачем президенту этот референдум, ну зачем эта конституция». И попытался растолковать. Похоже, однако, что он сам еще не определился до конца с новой конструкцией политической системы и своим местом в ней.

Обосновывая необходимость нового основного закона, Лукашенко в очередной раз напомнил о требованиях оппонентов: «Во-первых, мы пообещали. Во-вторых, вы же помните их лозунг: "Перамены, перамены, перамены". И мы сказали: да, нужны перемены».

Улица хотела совсем других перемен

На первый взгляд, вождь политического режима рассуждает прогрессивно. Типа: мы идем навстречу оппонентам. На самом деле это подмена понятий. Те, кто вышел на улицы в августе 2020 года, хотели совсем других перемен — честных выборов, нового президента, смены самого режима.

Ничем этим и не пахнет. Лукашенко остается у власти, при том что многие в стране и за рубежом считают выборы-2020 сфальсифицированными. Более того, режим стал намного более жестким, поставил репрессии во главу угла.

Новая же конституция, судя по информации о предложениях конституционной комиссии и неофициально обнародованному проекту, не изменит сути созданной Лукашенко авторитарной системы.

Да, президент будет править максимум два срока, утратит право издавать декреты, станет согласовывать некоторые кадровые назначения. Появится уполномоченный по правам человека.

Но и без декретов можно гнуть свою линию, если парламент остается карманным, правительство — группой технических исполнителей, суды — подмятыми под вертикаль. А в омбудсмены легко поставить своего человека.

В речах последнего времени Лукашенко не скрывает, что второй президент будет из его окружения и вообще будет сделано все, чтобы к власти не пришли оппоненты режима. То есть менять систему он не собирается.

Так что ни о каких уступках сторонникам настоящих перемен и речи нет.

Сталинизм не слаще брежневщины

Лукашенко также подчеркивает, что не хочет повторения застоя типа того, в который погрузился Советский Союз, когда им правил Леонид Брежнев.

Однако по факту именно в таком застое Беларусь находится уже больше десятилетия: ВВП почти не растет, средняя зарплата в долларовом эквиваленте недалеко ушла от показателя 2010 года. Тогда 500 долларов были внушительной по постсоветским меркам суммой, теперь покупательная способность такой зарплаты намного ниже.

И никакой убедительной программы экономического развития у нынешнего руководства страны нет. Само слово «реформы» всегда выводило Лукашенко из равновесия. В правительстве, зная, что он ненавидит «рыночную болтовню», такую терминологию давно боятся употреблять.

(працяг на стар. 4)

КАНСТЫТУЦЫЯ

(пачатак на стар. 3)

Упоминая о протестах, вождь режима особенно гневался на поддержавших лозунг перемен айтишников, бизнесменов: мол, неблагодарные, чего им не хватало, с жиру бесятся. Подход к этим экономическим группам ужесточается. СМИ сообщают, что готовятся новые, гораздо более суровые правила и для индивидуальных предпринимателей.

При этом остается массив неэффективных госпредприятий, поддержка которых съедает уйму бюджетных денег. Очевидно, что ради самосохранения режим блокирует давно назревшие структурные реформы, системную трансформацию экономики. Что это, если не застой?

При этом стоит заметить, что в эпоху Брежнева коммунистический режим стал менее кровожадным. Белорусский же режим сейчас так люто зачищает страну от «врагов», что у многих это ассоциируется с 1937 годом — пиком сталинских репрессий. Сталинизм же ничуть не слаще брежневщины.

Удержит ли ситуацию второй президент?

Объясняя силовикам свои замыслы, Лукашенко подробно остановился на роли Всебелорусского народного собрания, которому в новой конституции хотят отвести особое место.

Старшее поколение правящей элиты, по замыслу Лукашенко, должно через ВНС «отойти на какие-то запасные позиции (военные меня поймут), чтобы видеть, что происходит в стране. И если кто-то дрогнет, мужики, мы с этих позиций должны подключиться».

Как считает специалист в области конституционного права Михаил Пастухов, в проекте нового основного закона «усматривается стремление поставить ВНС выше президента и контролировать его деятельность».

И вот здесь таится опасность для системы, которую Лукашенко за 26 лет правления сильно заточил под себя, сделал сугубо персоналистской.

С одной стороны, он подчеркивает, что «надо делать нормальную конституцию. Без всякого двоевластия. Чтобы президент был президентом, главой государства».

С другой стороны, у него раз за разом проскальзывают нотки априорного недоверия ко второму президенту. Лукашенко не единожды заявлял, что такие сильные полномочия передавать преемнику нельзя: а вдруг тот ими неправильно распорядится?

На вручении наград 20 августа Лукашенко поделился с силовиками тревогой: «Что с вами будет? Ладно, пришел какой-то президент (все хороши, когда идут), власть портит людей, это правда. Испортился и начал крушить, ломать. А что будет с вами, людьми?»

Можно предположить, что здесь сквозит тревога и о собственном будущем, гарантиях безопасности первому президенту в случае его ухода с поста.

Также Лукашенко вспомнил об украинских событиях 2014 года: «Или предательство по типу Украины, когда президент предал своих ребят, бросил и улетел. Вот тогда Всебелорусское народное собрание должно собраться и принять все решения».

Мучительная миссия

Как видим, вождь режима явно опасается, что его преемник на посту главы государства может не удержать ситуацию. Поэтому если Лукашенко после принятия новой конституции уйдет-таки на руководство ВНС, то велика вероятность, что он станет чересчур жестко опекать, поучать, одергивать преемника, пытаться в каких-то ситуациях перетянуть властное одеяло на себя.

А это — шаги к двоевластию, конфликту между группировками правящего класса. Лукашенко, наверное, интуитивно чувствует уязвимость предполагаемой политической конструкции, поэтому колеблется по поводу характера конституционных изменений и транзита власти.

20 августа он уверял силовиков, что не собирается до смерти держать власть в стране: «Да глупость полная. Я, если уж по-человечески, просто хочу хоть несколько лет пожить нормальной жизнью».

Однако мощное властолюбие и неуверенность в способности преемника обеспечить гарантии безопасности, скорее всего, будут подогревать мысль, что лучше всего пока оставаться в своем кресле — как минимум до 2025 года, когда закончится нынешняя каденция. А там видно будет.

Лукашенко понимает, что не вечен, терзается гамлетовским для него вопросом транзита власти, что, вероятно, толкает к прокрастинации.

Но график определен, уже на днях проект конституции ляжет на стол Лукашенко. Потом должно состояться заседание конституционной комиссии с его участием, после чего документ вынесут на «всенародное обсуждение».

Так что приходит время определять конкретику нововведений. Понятно, что «всенародное обсуждение» — это лишь имитация, решать будет глава политического режима. И это для него мучительная миссия.

Александр КЛАСКОВСКИЙ
naviny.online

СУСВЕТ

ПЕРАМОГА ТАЛІБАЎ МОЖА ПАСКОРЫЦЬ ПЕРАМЕНЫ Ў БЕЛАРУСІ

Расейскія прапагандысты і мэдыя радуюцца паразе ЗША ў Афганістане. Аднак, падаецца, злараднасьць цяпер не да месца. І на тое ёсьць некалькі прычынаў.

Калі Масква і Захад будуць вымушаныя шукаць паразуменьня дзеля нэўтралізацыі талібаў, рэжым Лукашэнкі можа стаць перашкодай.

Сапраўды, Злучаным Штатам, пачынаючы з 2001 году, калі міжнародная кааліцыя на чале з амэрыканцамі ўвайшла ў Афганістан, не ўдалося напоўніцу перамагчы талібаў, усталяваць у краіне мір і стабільнасьць, дапамагчы ў пабудове эфэктыўных дзяржаўных інстытутаў.

Але справа ў тым, што Злучаным Штатам давялося разблытваць вялікі клубок, ліквідоўваць злаякасны ісламісцкі тэрарыстычны ачаг, разварушаны ў свой час СССР. У 1978 годзе ў Афганістане перамагла Красавіцкая рэвалюцыя, пасьля якой новыя ўлады з дапамогай Савецкага Саюзу пачалі будаваць сацыялізм. Радыкальныя сацыялістычныя рэформы спрычыніліся да грамадзянскай вайны.

Каб дапамагчы сваім ідэйным саюзьнікам, СССР у 1979 годзе ўвёў у Афганістан войскі. Дзесяць гадоў Савецкі Саюз ваяваў з талібамі, урэшце тую вайну прайграў, да ўлады прыйшлі талібы, якія ператварылі краіну ў тэрарыстычны ачаг, дзе атабарыўся тагачасны тэрарыст № 1 Усама бін Ладэн. Імі былі ўчыненыя тэракты ў ЗША 11 верасьня 2001 году, і амэрыканцам давялося рэагаваць.

Дарэчы, вайсковая апэрацыя ў Афганістане, ажыцьцёўленая кааліцыяй на чале з ЗША, была праведзена на аснове рашэньня Рады бясьпекі ААН. У гэтым прынцыповае адрозьненьне ад вайсковай апэрацыі СССР, якую асудзіла большасьць краін сьвету ў рамках Генэральнай асамблеі ААН.

Тым ня менш дапамагчы афганцам пабудаваць жыцьцяздольныя сацыяльныя і дзяржаўныя інстытуты не ўдалося ні СССР, ні ЗША. Талібы зноў захапілі Афганістан пасьля вываду амэрыканскіх войскаў. Там можа ўзьнікнуць аналяг «Ісламскай дзяржавы» ці ІГІЛа.

Расейскія мэдыя дарма злараднічаюць яшчэ і з той прычыны, што перамога талібаў у Афганістане — гэта вялікая праблема для Расеі. Бо цяпер пад пагрозай апынулася ўся Цэнтральная Азія. Гэта сфэра ўплыву РФ. Казахстан, Кіргізстан, Таджыкістан — чальцы АДКБ, у выпадку абвастрэньня сытуацыі Расеі давядзецца іх абараняць.

Якія наступствы гэтага афганскага катаклізму для Беларусі?

Найперш, ёсьць рызыка, што афганскія ўцекачы могуць зьявіцца на мяжы Беларусі з Латвіяй, Літвой, Польшчай. Па той самай схеме, па якой там зьявіліся ірацкія мігранты. А ахвотных уцякаць з Афганістану цяпер вельмі шмат. Міграцкі крызіс вакол Беларусі можа абвастрыцца.

Даволі папулярная думка, што на тле падзей у Афганістане Захад забудзе пра беларускі крызіс. Гэта магчыма. Але, падаецца, Лукашэнка ня дасьць гэтага зрабіць. І да таго ж, калі казаць пра ЗША, то бюракратычная машына ў справе ўвядзеньня санкцый запушчана, і ня думаю, што на яе неяк паўплываюць падзеі ў Афганістане.

І яшчэ. Прыход да ўлады талібаў ня выгадны ні Расеі, са згаданых прычын, ні ЗША, ні ЭЗ (пагроза новага міграцкага крызісу маштабу 2015 году), ні Кітаю. Можа зьявіцца глеба для пачатку супрацоўніцтва Расеі і Захаду перад абліччам новай пагрозы распаўсюду радыкальнага ісламскага тэрарызму. Як тое было ў 2000-х гадах. Гэта значыць, што ступень канфрантацыі паміж РФ, з аднаго боку, і ЗША і ЭЗ, з другога боку, можа панізіцца.

А вось рэжым Лукашэнкі дзеля ўласнага выжываньня якраз робіць стаўку на гэтую канфрантацыю, усяляк абвастрае яе. Яму ўдалося ўпісаць захаваньне сваёй улады ў канфлікт Расеі і Захаду, зрабіцца важным, неабходным для РФ гульцом у гэтым супрацьстаяньні.

І вось цяпер, калі Масква і Захад будуць вымушаныя шукаць паразуменьня дзеля нэўтралізацыі талібаў, рэжым Лукашэнкі можа стаць перашкодай. Такое разьвіцьцё падзей можа паскорыць перамены ў Беларусі.

Валер Карбалевіч
www.svaboda.org

ЦАРКВА

ЯК БПЦ ЗАМЕСТ БОГА СЛУЖЫЦЬ АСОБЕ

Царква ў Беларусі (асабліва праваслаўная) заўжды была цесна пераплецена зь дзяржавай, але з пачаткам падаўленьня пратэстаў у 2020 годзе зьмяніўся характар іх узаемадзеяньня. Калі раней царква магла ўплываць на законы і ўвогуле мела рэальную ўладу, цяпер яна пераўтварылася ў служку нават не дзяржавы, а асабіста Аляксандра Лукашэнкі.

Раней як было? Царква прасоўвала забарону абортаў, і дзяржава падпарадкоўвалася — ускладняла жанчынам доступ да мэдычнай дапамогі. Царква была супраць закону аб супрацьдзеяньні хатняму гвалту, і гэта паспрыяла таму, што закон усё ж не прынялі. Сьвятароў, як і высокапастаўленых чыноўнікаў, пускалі ў рэанімацыі, хоць родным людзей, якіх там ратавалі, маглі забараняць наведваньні. Сьвятары былі элітай, якая мела рэальны ўплыў на дзяржаўную палітыку і грамадзтва ў цэлым.

Але што мы бачым цяпер? Сьвятары ператварыліся ў служак Лукашэнкі. Яны больш не дыктуюць, якія прымаць законы і як увогуле зьмяняць краіну. Цяпер яны падпарадкоўваюцца жаданьням выключна аднаго чалавека. І гэтага чалавека завуць не Ісус.

Як і сьвецкіх людзей, сьвятароў перасьледавалі за пратэсты супраць фальсыфікацыі выбараў і за асуджэньне дзяржаўнага гвалту. Ды што там шараговыя сьвятары — нават галаву БПЦ мітрапаліта Паўла замянілі на больш надзейнага функцыянэра, які не асуджае гвалт і катаваньні. А па словах архіяпіскапа Арцемія, сьвятарам забаранілі нават маліцца за зьняволеных.

І вось цяпер новы крок — у школы прыйдуць сьвятары, і яны там будуць, як кажа протаярэй Фёдар Поўны, не прапаведаваць, а ачалавечваць. «Радуюся таму, што школы зноў будуць выхоўваць асобаў. Гэта адзін з засвоеных урокаў жніўня 2020», — кажа сьвятар.

Лепш бы яны прапаведавалі.

Толькі ўявіце — людзі, якія нібыта служаць Богу і мусяць адназначна выступаць супраць гвалту і катаваньняў, лічаць, што ачалавечваць пасьля мінулага жніўня трэба звычайных шкаляроў. У краіне, дзе пратэстоўцы пасьля году дзяржаўнага тэрору так і не перайшлі да ўзброенага супраціву, дзе катам падставілі абедзьве шчакі і ўвогуле ўсе свае целы, царква зьбіраецца вучыць, што трэба быць яшчэ лагаднейшымі.

На фоне таго, што ў краіне больш за 600 чалавек, афіцыйна прызнаных палітзьняволенымі, і сярод іх ёсьць і непаўналетнія, і людзі з інваліднасьцю, і шматдзетныя бацькі, сьвятарам бы абвяшчаць масавыя малебны за бязьвінна зьняволеных і за пакутнікаў.

І калі ім і варта хадзіць некуды з урокамі ачалавечваньня, дык у міліцэйскія і вайсковыя вучэльні, у МУС, на Акрэсьціна і «Валадарку», у сьледчыя камітэты і падатковыя інспэкцыі. Да тых, хто выбівае дзьверы ў кватэрах журналістаў, прыходзячы з вобшукам а сёмай раніцы. Да тых, хто крадзе пры гэтых вобшуках грошы. Хто хлусіць родным затрыманых, што ня ведае, дзе яны. Хто адмаўляе зьняволеным у мэдычнай дапамозе і робіць так, каб дзеці аказваліся ў дзіцячых дамах.

Вось каго трэба спрабаваць ачалавечваць, хоць і ня варта асабліва спадзявацца на посьпех. А перад звычайнымі дзецьмі ў звычайных школах сьвятарам трэба доўга і са сьлязьмі выбачацца. Царква нічога не зрабіла для таго, каб гвалту ў Беларусі стала меней. Тое, што дзеці цяпер вымушаны жыць ва ўмовах дзяржаўнага тэрору — гэта і яе віна.

Наста Захарэвіч
www.svaboda.org

Заснавальнік і рэдактар: Гаравы Леанід Антонавіч

Адрас рэдакцыі: 211573, г. Гарадок, вул. Гагарына, д.30Б, кв.16. E-mail: leo592202@gmail.com
Тэл. 8-02139-5-08-52, маб. + 375(29)6723842 (V),
Газета выдаецца з сакавіка 1998 г.

Падпісана да друку 29.08.2021 у 16.30
Наклад: 290 асобнікаў.
Выдаецца адзін-два разы на месяц на беларускай і расійскай мовах.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў.
Друкуецца на абсталяванні аднадумцаў.
Распаўсюджваецца бясплатна дабраахвотнікамі.